

Cuprins

Lista figurilor	7
Lista tabelelor	8
Introducere	9
Capitolul 1	
Individualizarea Peninsulei Balcanice în cadrul Europei	13
1.1 Poziția geografică a Peninsulei Balcanice	13
1.2 Cadrul natural	17
1.2.1 Relieful	17
1.2.2 Hidrografia	18
1.2.3 Clima și vegetația	22
1.2.4 Resursele	23
Capitolul 2	
Balcanii. Concepte, terminologie și reflectare în literatura de specialitate	25
2.1 Considerații generale.....	25
2.2 De la Balcani la Europa de Sud-Est	26
2.2.1 Balcanii	26
2.2.2 Europa de Sud-Est	30
2.2.3 Balcanii de Sud și Balcanii de Est	33
2.2.4 Balcanii de Vest	34
2.3 Balcanizarea	38
2.3.1 Definire și caracteristici.....	38
2.3.2 Etapele utilizării conceptului de balcanizare	41
2.3.3 Extraprolarea balcanizării la alte spații geografice	44
2.4 Relația teritoriu – conflict în Balcani	51
2.4.1 Conflictele	52
2.4.2 Etapele conflictului armat	56
2.4.3 Cauzele conflictelor.....	57
2.4.4 Teritoriul și teritorialitatea.....	59
2.4.5 Teritoriul în perioada postrăzboi	64
Capitolul 3	
Analiza geopolitică a Balcanilor	66
3.1 Etape de evoluție geopolitică a Balcanilor	66
3.1.1 Balcanii – pivot între lumea greacă și lumea romană.....	66
3.1.2 Balcanii – pivot între Imperiul Bizantin și Occident	71
3.1.3 Balcanii sub dominație otomană	73
3.1.4 Formarea statelor-națiune în Balcani.....	77
3.1.5 Războaiele Balcanice și izbucnirea Primului Război Mondial.....	81
3.1.6 Balcanii în perioada Războiului Rece	84
3.1.7 Disoluția Iugoslaviei și impactul său asupra geopoliticii Balcanilor.....	86
3.2 Aspecte demografice și economice	90
3.2.1 Aspecte demografice	90
3.2.2 Aspecte economice.....	94

Capitolul 4	
Conflictele din Balcani.....	99
4.1 Conflictele intrastatale.....	100
4.1.1 Serbia.....	100
4.1.1.1 Statutul provinciei Kosovo.....	102
4.1.1.2 Valea Presevo.....	121
4.1.1.3 Sandžak.....	124
4.1.1.4 Vojvodina.....	129
4.1.2 Bosnia și Herțegovina.....	132
4.1.2.1 Republica Srpska.....	136
4.1.2.2 Alte conflicte intrastatale de pe teritoriul Republicii Bosnia și Herțegovina.....	139
4.1.3 Republica Macedonia.....	145
4.2 Conflictele interstatale.....	149
4.2.1 Slovenia – Croația.....	149
4.2.2 Croația – Muntenegru.....	153
4.2.3 Republica Macedonia – Grecia.....	155
Capitolul 5	
România și geopolitica Balcanilor.....	159
Capitolul 6	
Poziția Balcanilor în sistemul geopolitic regional și mondial.....	168
6.1 Federația Rusă.....	168
6.1.1 Relațiile Federației Ruse cu Serbia.....	169
6.1.2 Relațiile Federației Ruse cu Muntenegru.....	174
6.1.3 Relațiile Federației Ruse cu Bulgaria.....	176
6.1.4 Relațiile Federației Ruse cu celelalte state balcanice.....	178
6.2 Statele Unite ale Americii.....	181
6.3 Turcia.....	187
Capitolul 7	
Balcanii de Vest. Tendințe geopolitice în contextul integrării euroatlantice.....	191
7.1 Integrarea Balcanilor de Vest în NATO.....	192
7.1.1 Bosnia și Herțegovina.....	195
7.1.2 Muntenegru.....	196
7.1.3 Republica Macedonia.....	197
7.1.4 Albania și Croația.....	199
7.2 Integrarea Balcanilor de Vest în Uniunea Europeană.....	200
7.2.1 Albania.....	203
7.2.2 Bosnia și Herțegovina.....	203
7.2.3 Kosovo.....	204
7.2.4 Muntenegru și Serbia.....	205
7.2.5 Republica Macedonia.....	205
Concluzii.....	207
Bibliografie.....	215
Abstract.....	227
Summary.....	229

Lista figurilor

Figura 1. Limitele fizico-geografice ale Peninsulei Balcanice	15
Figura 2. Confluența dintre Dunăre și Sava (Belgrad)	16
Figura 3. Podul de piatră peste râul Vardar (Skopje)	21
Figura 4. Râul Bosna (Bosnia și Herțegovina)	21
Figura 5. Lacul Ohrid. Perspectivă dinspre Fortăreața Țarului Samuil din Ohrid (Republica Macedonia)	22
Figura 6. Statele Europei de Sud-Est	31
Figura 7. Statele din Balcanii de Vest	36
Figura 8. Etapele procesului de balcanizare	39
Figura 9. Dezmembrarea Republicii Socialiste Federative Iugoslavia	43
Figura 10. Biserici ortodoxe nou-construite în Republica Srpska (Bosnia și Herțegovina)	60
Figura 11. Caracteristicile conflictelor etnice simetrice și asimetrice	64
Figura 12. Statuia lui Alexandru cel Mare din Skopje	68
Figura 13. Intrarea în Cetatea Kalemegdan (Singidunum), situată la confluența Dunării cu Sava	70
Figura 14. Extinderea Imperiului Bizantin înaintea căderii Constantinopolului	73
Figura 15. Sediul (<i>Konak</i> sau <i>Saraj</i>) guvernatorului otoman al Bosniei, Sarajevo	76
Figura 16. Harta Balcanilor după Congresul de la Berlin (1878)	80
Figura 17. Pistoalele folosite în data de 28 iunie 1914 de către Gavrilo Princip și complicii săi (în stânga); Placă comemorativă amplasată în Sarajevo, în locul din care Gavrilo Princip a tras asupra arhiducelui Franz Ferdinand al Austriei și a soției acestuia (în dreapta)	83
Figura 18. Apartenența statelor din Balcani la alianțele militare din perioada Războiului Rece	85
Figura 19. Etniile preponderente în fiecare dintre republicile și provinciile Iugoslaviei (1990)	87
Figura 20. Evoluția demografică a statelor din Peninsula Balcanică (2002-2011)	92
Figura 21. Nivelul șomajului în statele din Balcani	96
Figura 22. Nivelul datoriei publice ca procent din PIB în statele din Balcani	97
Figura 23. Valoarea nominală a PIB-ului în statele din Balcani – 2011	97
Figura 24. Serbia – principalele zone de conflict	102
Figura 25. Evoluția raportului demografic în provincia Kosovo	107
Figura 26. Structura pe grupe de vârstă a populației din Kosovo în anul 2011	109
Figura 27. Distribuția spațială a principalelor etnii din Kosovo (2005)	111
Figura 28. Casa Florilor din Belgrad. Mausoleul lui Josip Broz Tito	113
Figura 29. Sediul Ministerului Iugoslav al Apărării	114
Figura 30. Moscheea Bajrakli din Belgrad	116
Figura 31. Evoluția raportului demografic în municipalitățile Bujanovac și Presevo	122
Figura 32. Municipalitățile din Sandžak	125
Figura 33. Ponderea populației maghiare în cadrul municipalităților din Vojvodina	129
Figura 34. Bloc de locuințe în centrul orașului Sarajevo	134
Figura 35. Clădirea Parlamentului Bosniei și Herțegovinei – Sarajevo (2011)	135
Figura 36. Bosnia și Herțegovina. Diviziunile administrativ-teritoriale	136
Figura 37. Mesaj de bun-venit la intrarea în Republica Srpska	137
Figura 38. Statul independent al Comunității Croate din Herceg-Bosna	141
Figura 39. Poziția Districtului Brčko în cadrul Bosniei și Herțegovinei	143
Figura 40. Confruntările dintre NLA și autoritățile macedonene	146

Figura 41. Distribuția geografică a principalelor grupuri etnice din Republica Macedonia	147
Figura 42. Stone Bridge (<i>Podul de Piatră</i>), care separă orașul vechi de zona nouă a orașului Skopje	149
Figura 43. Delimitarea apelor teritoriale în Golful Piran	152
Figura 44. Percepția populației Croației privind acordul asupra Golfului Piran	153
Figura 45. Propunerea croată privind delimitarea apelor teritoriale la intrarea în Golful Kotor	154
Figura 46. Perspectivă asupra Golfului Kotor dinspre St. John's Fortress	155
Figura 47. Poziția statelor lumii cu privire la denumirea Republicii Macedonia	157
Figura 48. În ce măsură considerați că România este un stat prieten/neutru/ostil?	160
Figura 49. Traseul oleoductului Burgas – Alexandroupolis	177
Figura 50. În ce măsură considerați că SUA au o atitudine pozitivă în raport cu țara dumneavoastră?	184
Figura 51. Rutele oleoductelor AMBO și Burgas-Alexandroupolis	186
Figura 52. Etapele procesului de extindere a NATO în spațiul european	194
Figura 53. Balcanii de Vest – stadiul aderării la Uniunea Europeană	201
Figura 54. Afiș pe una dintre clădirile din centrul orașului Skopje	205

Lista tabelelor

Tabelul 1. Modificări în structura demografică a Republicii Srpska	40
Tabelul 2. Clasificarea conflictelor după intensitatea violențelor	54
Tabelul 3. Discrepanțe demografice, economice și sociale în cadrul Iugoslaviei (1987)	88
Tabelul 4. Evoluția raportului demografic în provincia Kosovo (exprimat în procente) ...	107
Tabelul 5. Etapele parcurse de statele din Balcanii de Vest pentru aderarea la NATO	192
Tabelul 6. Asistența financiară preaderare (milioane de euro)	204